

Högre kvalitet i skolan

Bertil Östberg
Utbildningsdepartementet
2009-01-22

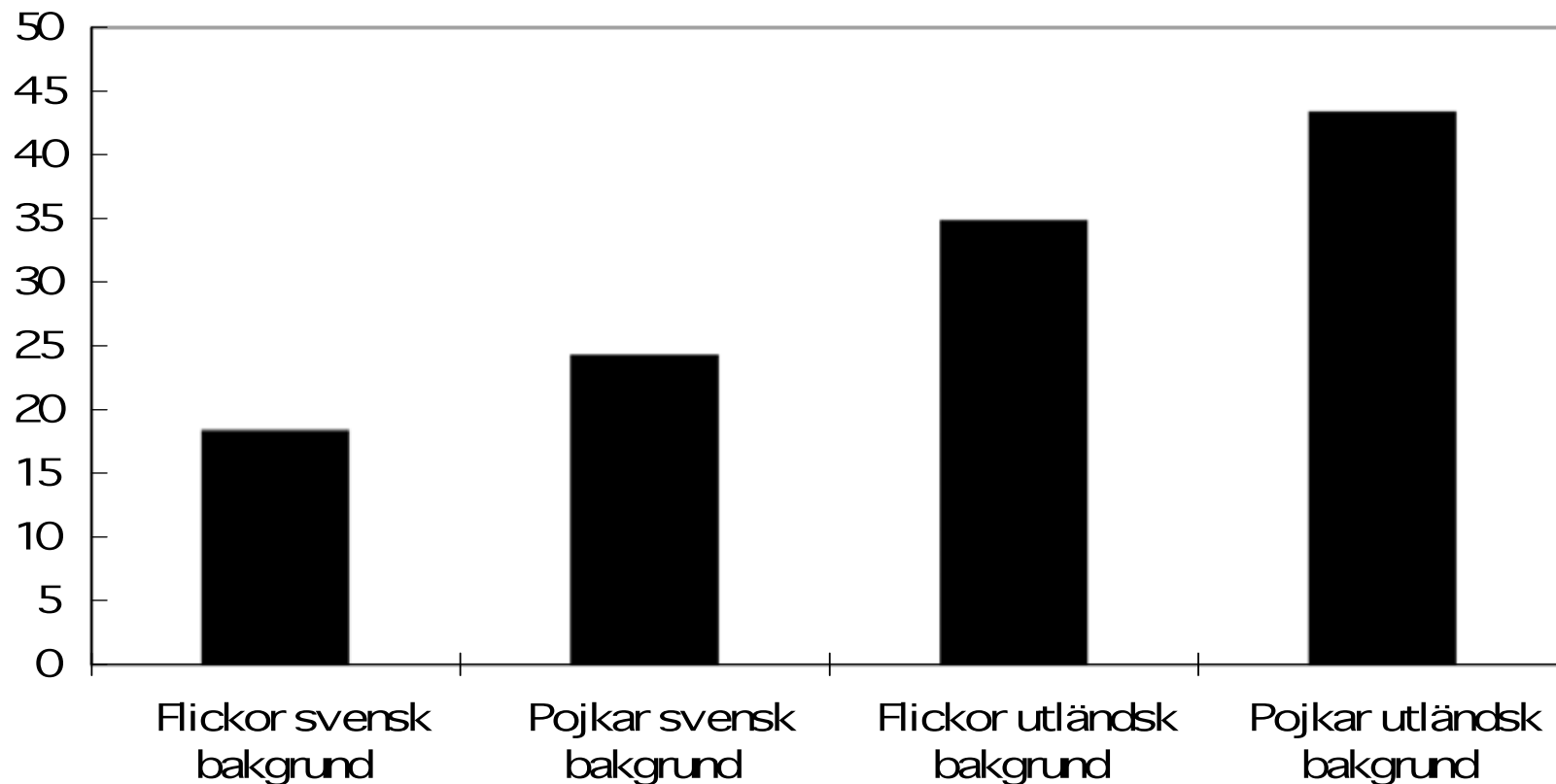
Utgångspunkten...

- Alliansens 143-punktsprogram (mycket hamnar i skollagsarbetet)
- Några ”enklare” propositioner som fanns i ”byrålådan”
- ”Snabba” förändringar (meritpoäng...)
- Fokus på direktiv till utredningar,
- Utredningarna kommer 2008-09
- Propositioner 2009-
- Genomförande 2010-

Utgångsläget...

- **Sverige under medel i matte (åk 4 o 8)**
- **Medelmåttiga i naturvetenskap**
- **Bättre i läsning**
- **Men kunskaperna sjunker**
- **Nästan alla börjar i gymnasiet men alltför få går ut**
- **Social bakgrund betyder mycket för studieframgång**

Andel elever som ej nått målen i ett eller flera ämnen 2006/07

Problem med gymnasieskolan

- Alltför många avbryter sina gymnasiestudier
- Gymnasieskolan förbereder dåligt för högskolestudier
- Gymnasieskolan erbjuder inte en tillräckligt bra yrkesutbildning

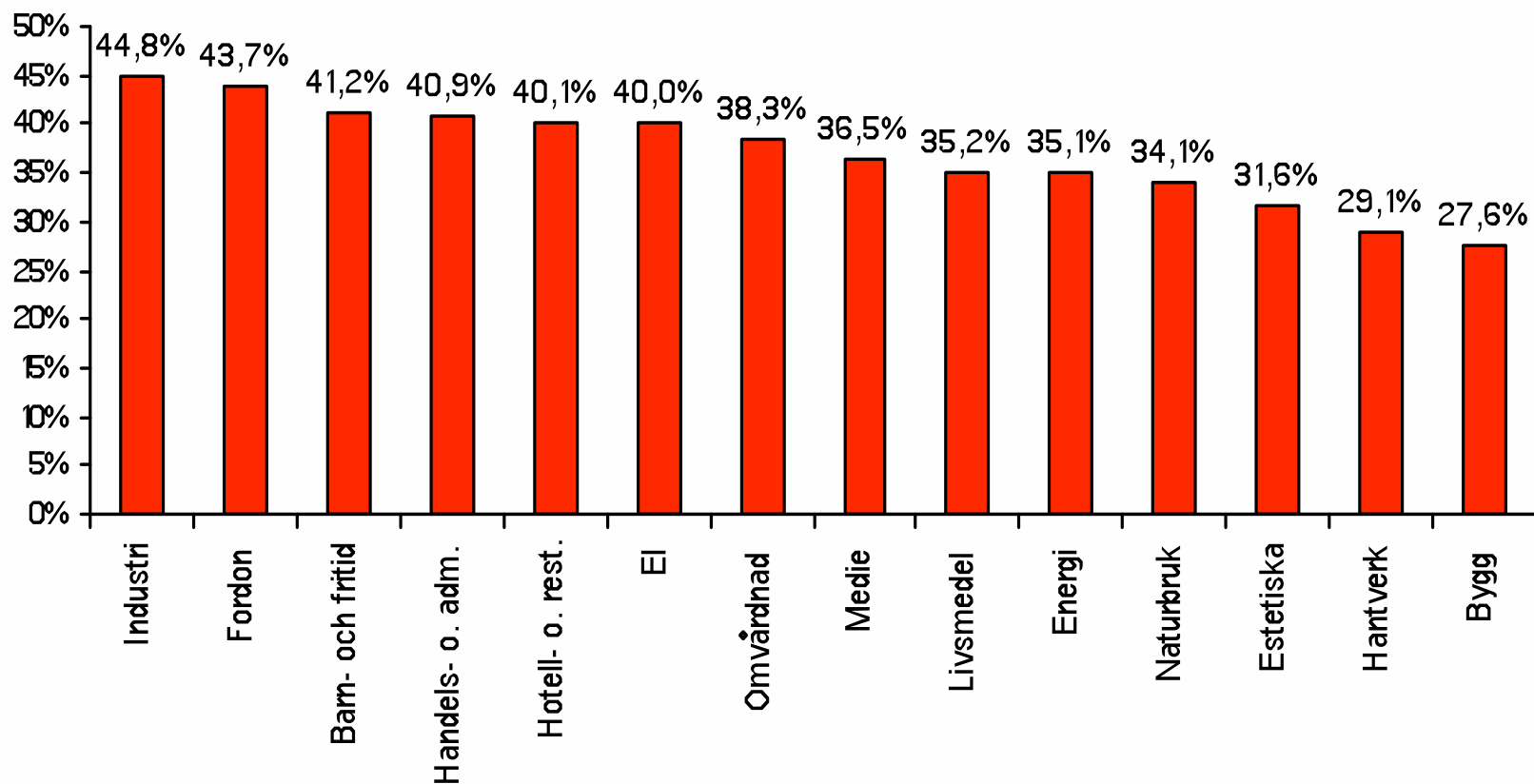
Ett resultat är en fortsatt hög ungdomsarbets-

löshet. Matchningen fungerar inte.

Många misslyckas i gymnasieskolan

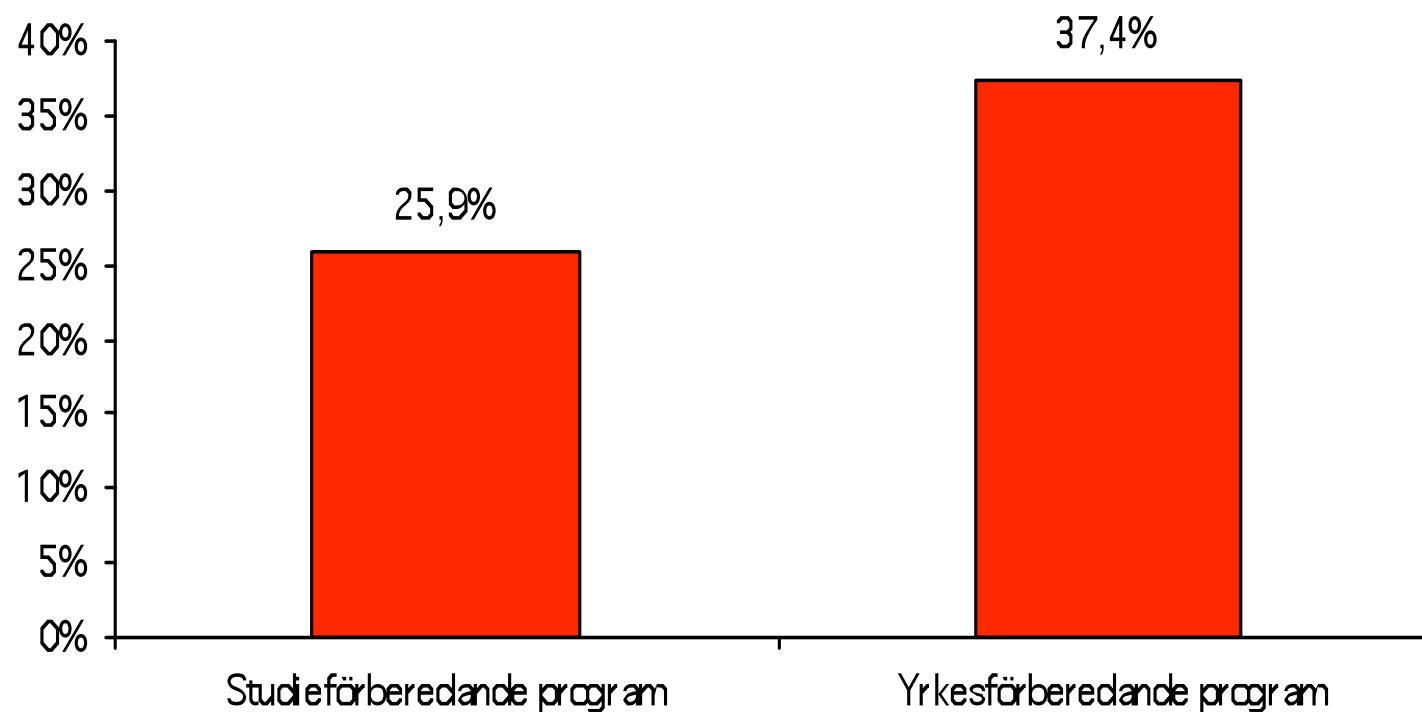
- Av de elever som började i gymnasieskolan hösten 2002 hade efter fem år endast två av tre erhållit grundläggande högskolebehörighet,
- Totalt sett saknade var fjärde nybörjarelev slutbetyg efter fem år
- Av de elever som påbörjade ett individuellt program hösten 2002 fick 19 procent ett slutbetyg inom fyra år. Denna andel ökade till 23 procent efter ett femte år.

Andel elever som inte nått programmets mål inom tre år

Nybörjar år 2003. Programmets mål definieras som lägst betyget Godkänd på minst 90 procent av programmets kurser. Källa: Skolverket

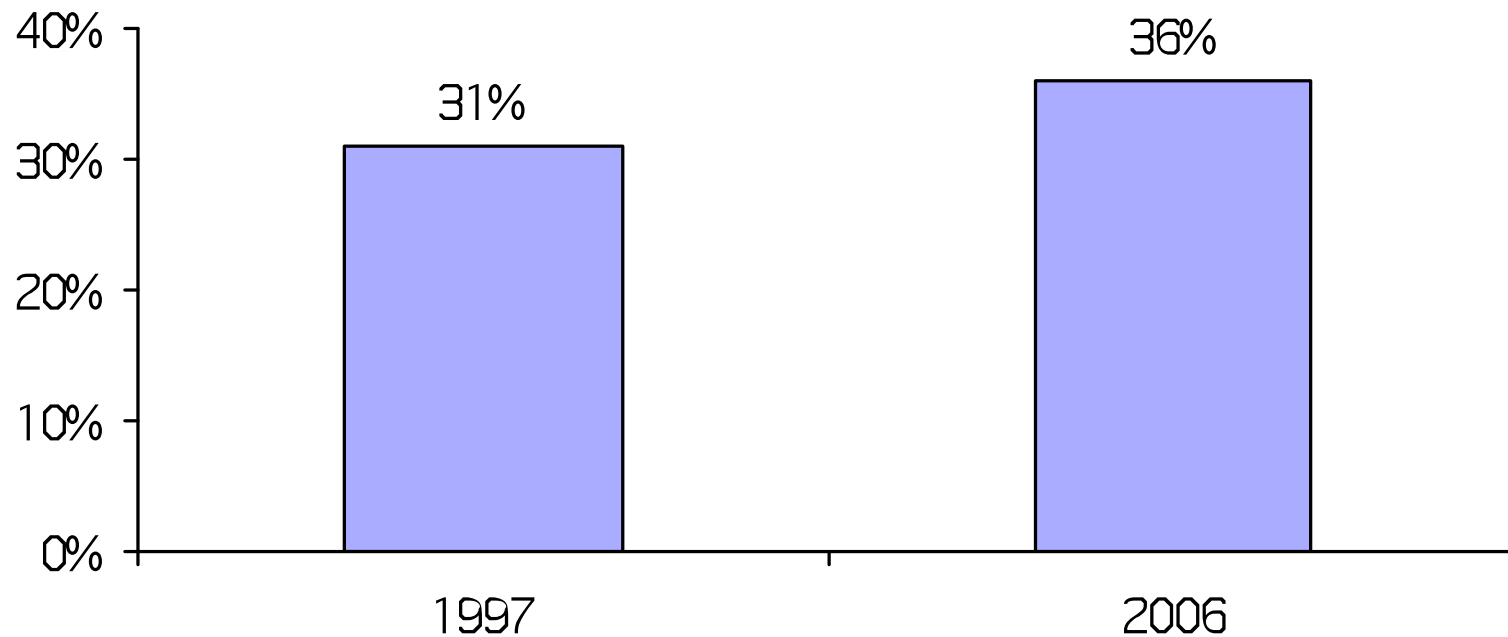
Andel elever som inte nått programmets mål inom tre år

Andel nybörjare 2003 med slutbetyg och lägst betyget Godkänd på kurser som omfattar minst 90 procent av de gymnasiepoäng som krävs för ett fullständigt program inom tre år

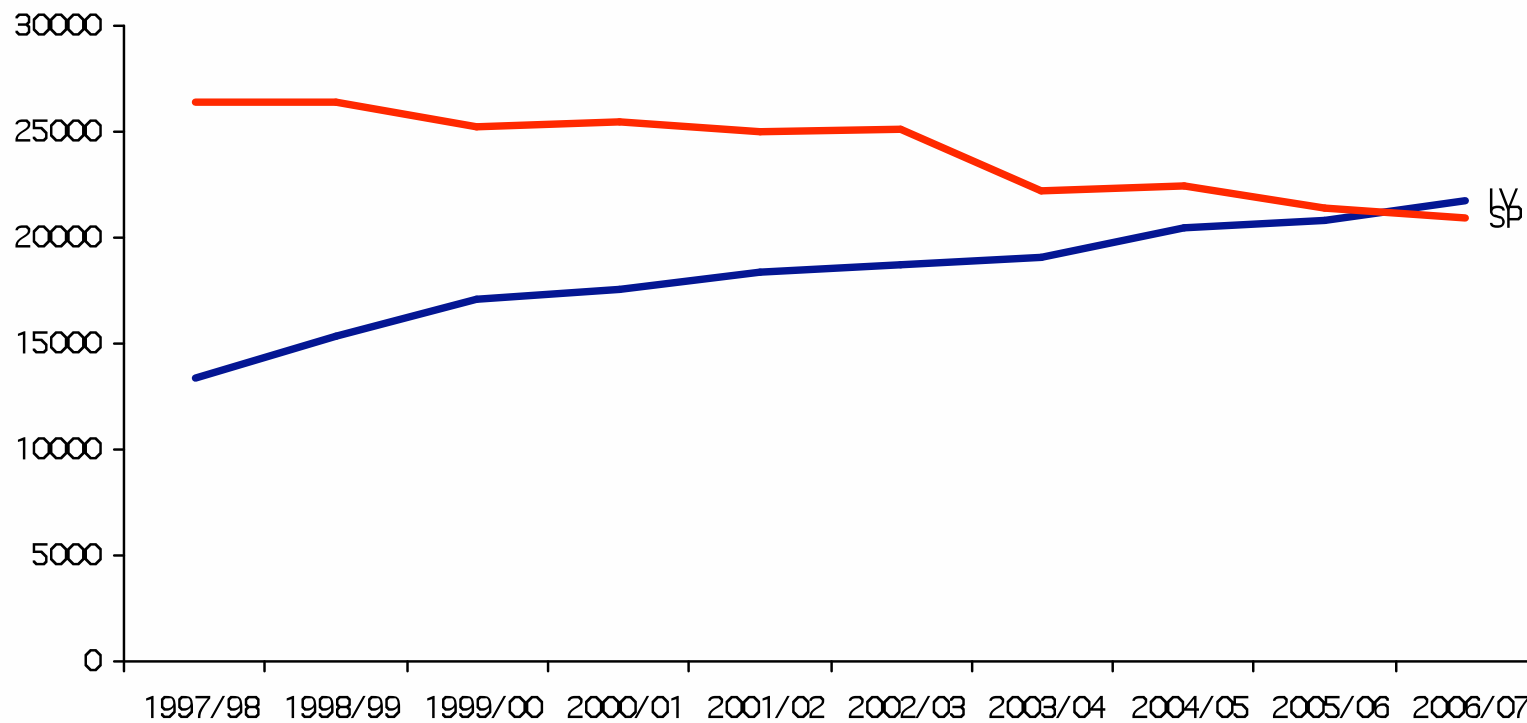
Källa: Skolverket

Allt fler saknar gymnasieutbildning - var tredje 20-åring har inte klarat gymnasiet

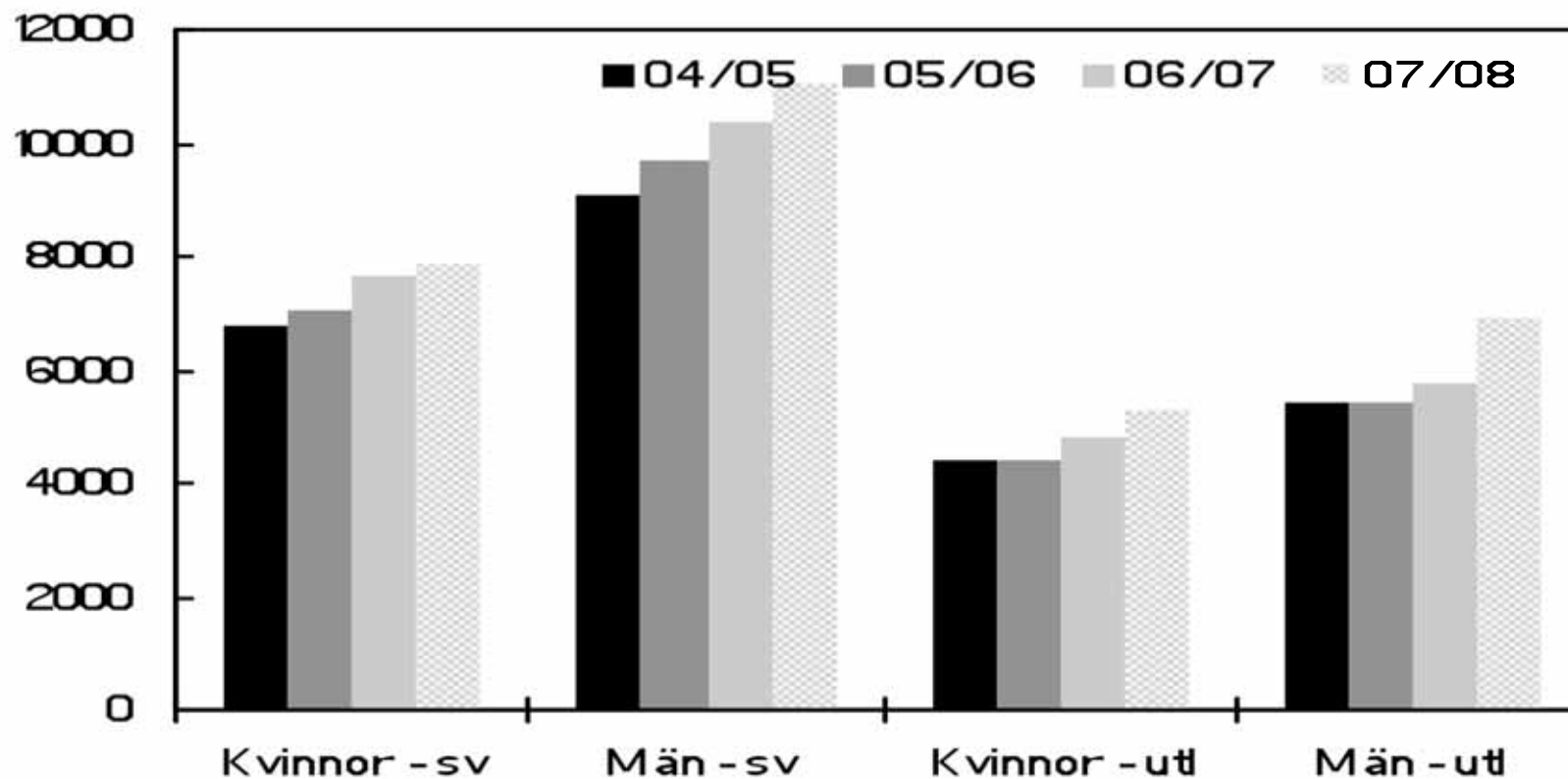
Andel 20-åringar utan grundläggande högskolebehörighet
(Källa: Skolverket)

IV är gymnasiets största program

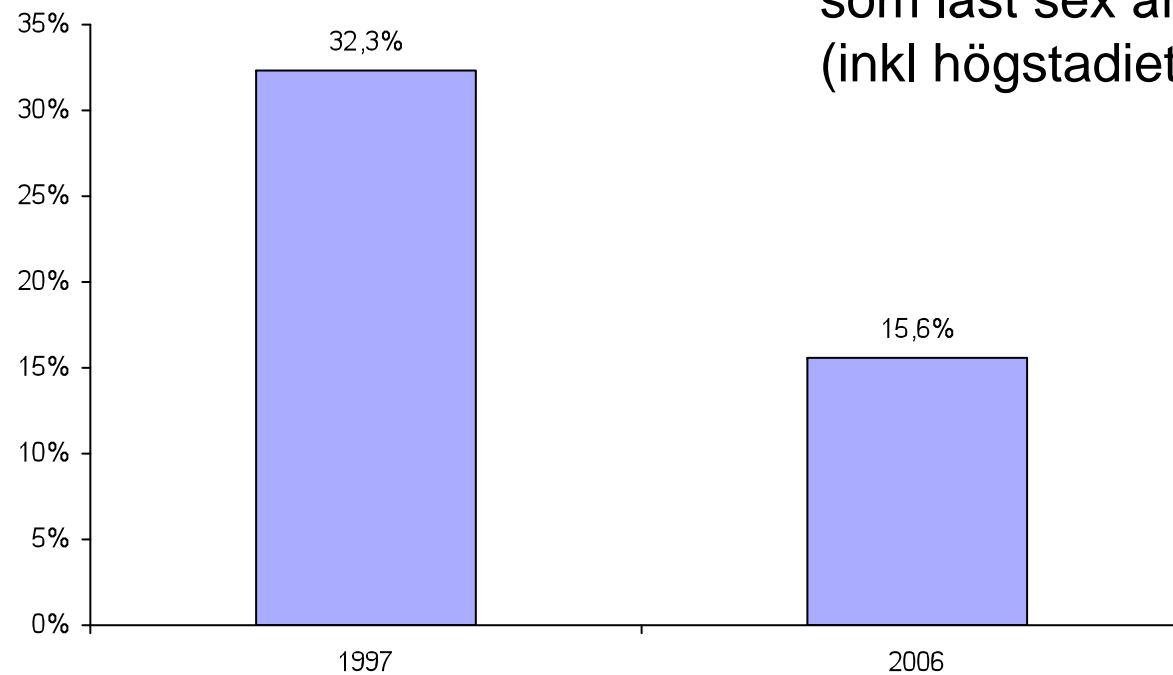
Antal elever på samhällsvetenskapligt program och på individuella program
(Källa: Skolverket)

Antal elever på individuella program fördelade på bakgrund

Allt färre läser fördjupningskurser i språk

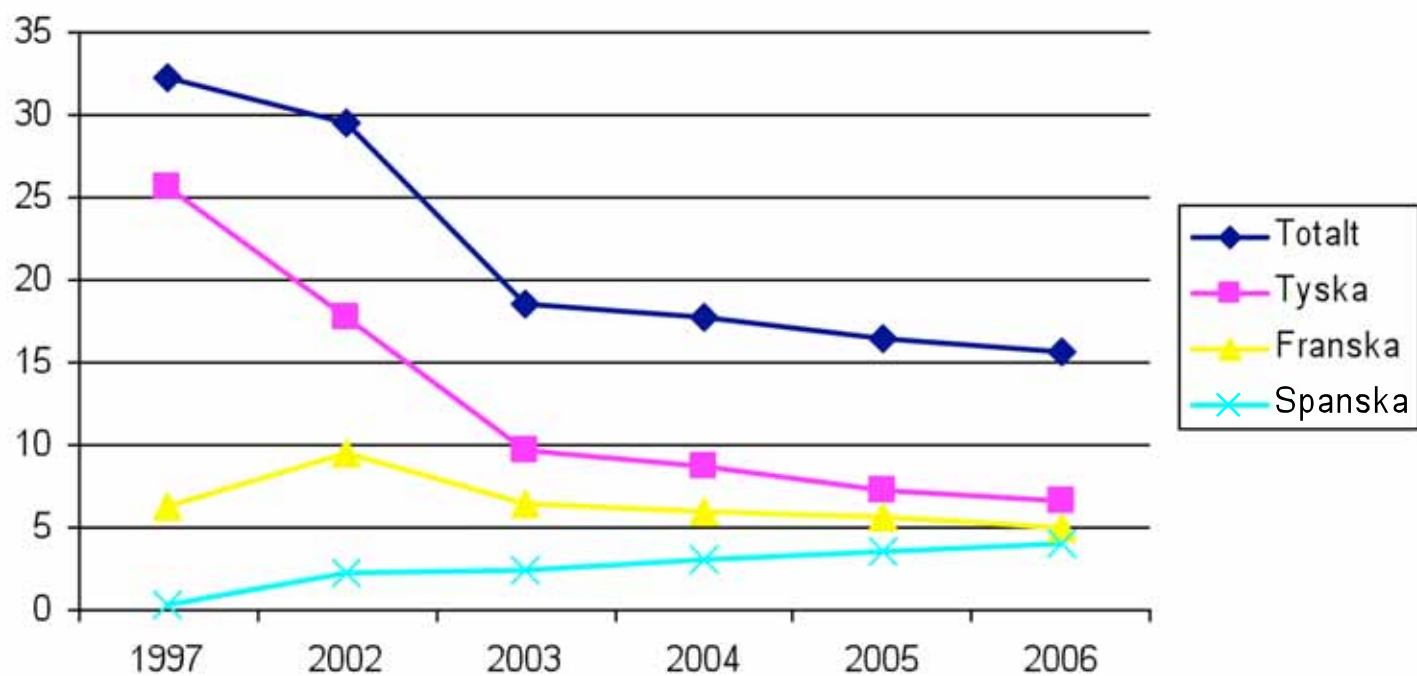
Bas: Gymnasieelever som läst sex år totalt (inkl högstadiet)

Källa: Skolverket

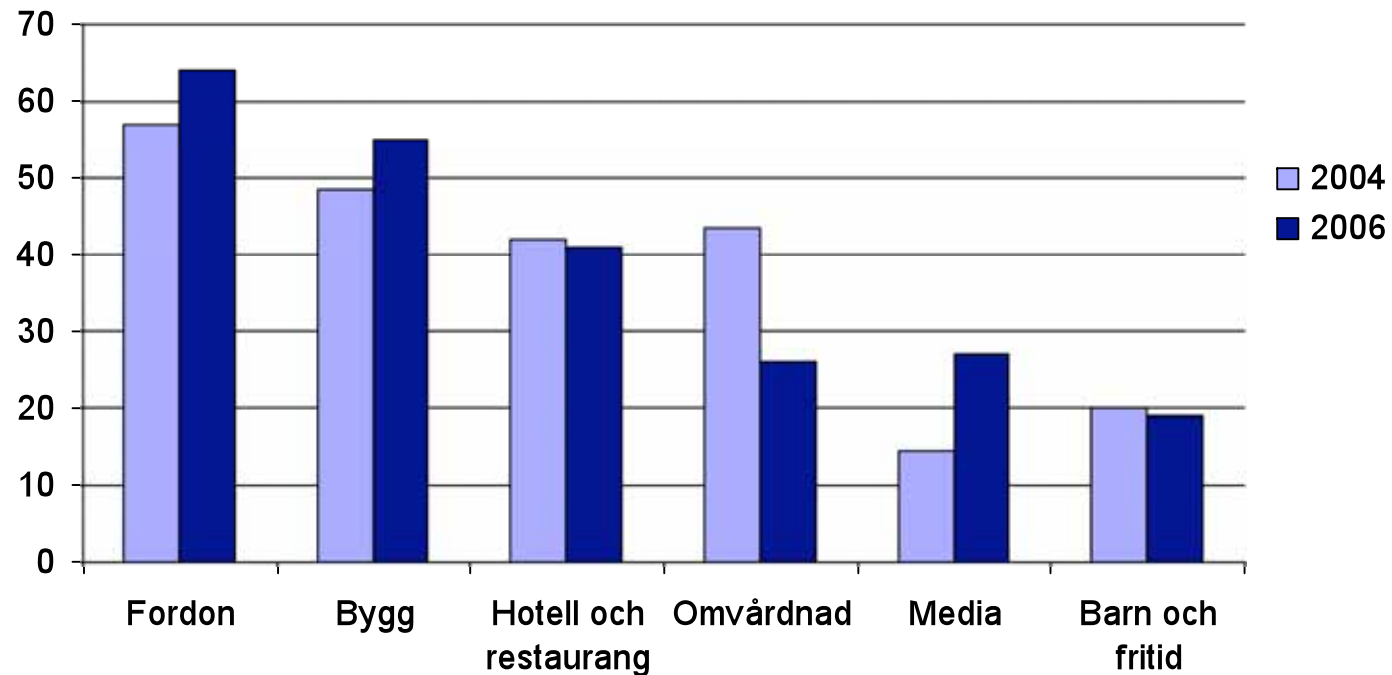
Färre än en av tio läser tyska (steg 4)– år 1997 var det var fjärde elev

Steg 4 / B-språk kurs B

Många "manliga" yrkesprogram leder till jobb - andra ut i arbetslöshet

LO:s index för arbetsmarknadsframgång för elever från olika program

**Vi vill ha en skola
i världsklass!**

McKinsey

- **Vad är det som gör att vissa länder är framgångsrika?**
- **Varför lyckas vissa reformer?**
- **Varför misslyckas de flesta reformerna?**

Studien bygger bl a på en analys av de 10 bästa skolsystemen enligt PISA och på en granskning av några länder som förbättras kraftigt. Totalt 25 skolsystem.

I framgångsrika skolsystem:

- Svårt att komma in på lärarutbildning
- Bra lärarutbildning, bra introduktion, bra fortbildning
- Rätt insatser för varje elev

Reformarbetet bör fokusera på dessa tre punkter och på andra förändringar som stödjer dessa.

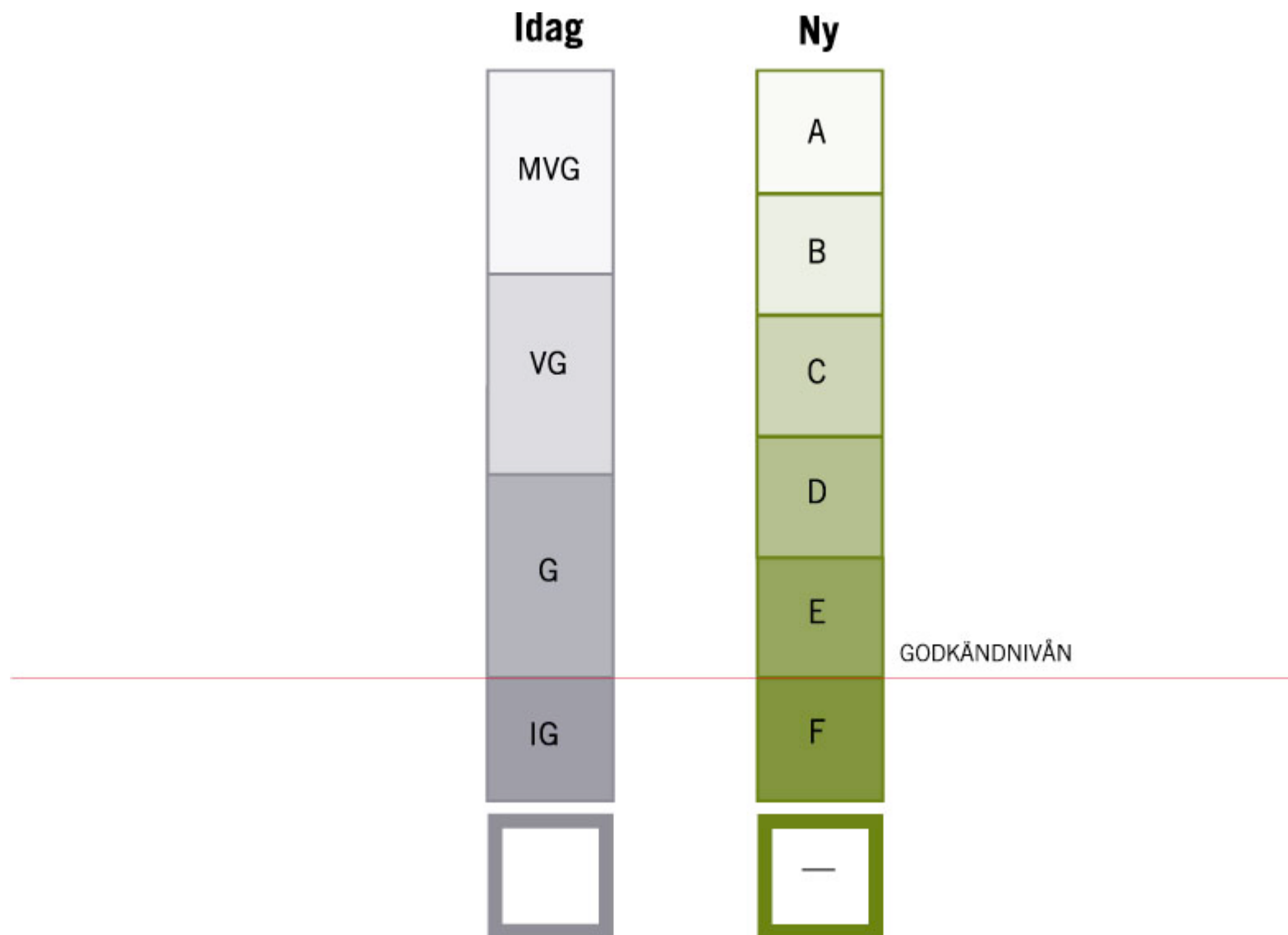
1. Bättre lärarkompetens

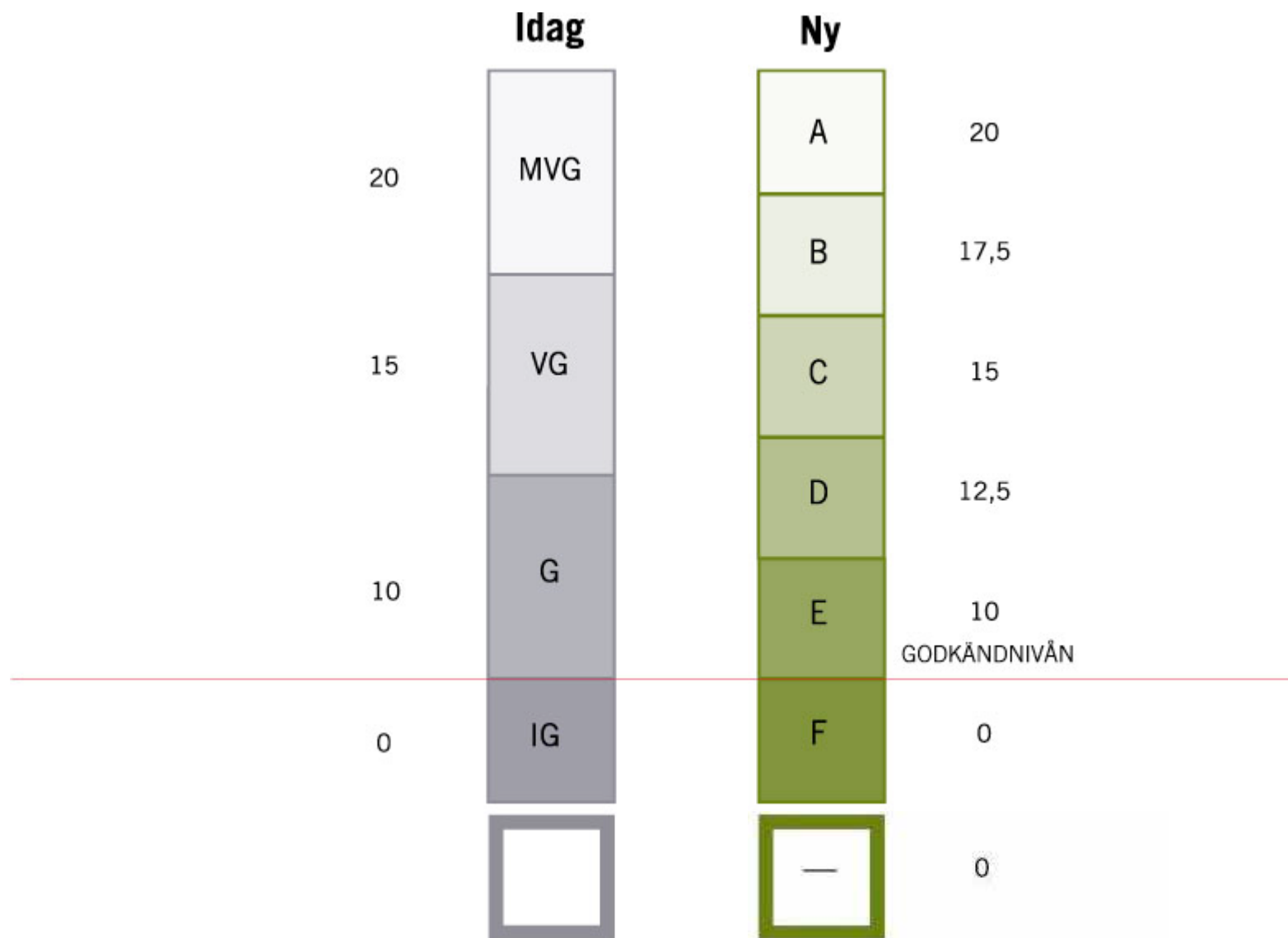
- **Ny lärarutbildning**
- **Lärarlyftet**
- **Fler behöriga lärare (idag sker 50% av undervisningen av "obehöriga") - SÄL/VAL**
- **Introduktion, provår, legitimation**
- **Karriärvägar för lärare, forskarskola (särskilt kvalificerade lärare, lektorer..)**
- **Speciallärare**

2. Uppföljning, utvärdering, information

- **Skolinspektionen:**
 - fördubblade resurser
 - fokusering på kunskapsresultat,
 - bygga på självvärdering – se egna brister.
 - inte stanna utanför klassrummen.
- **Rektorer har en nyckelroll för att kvalitetsarbetet ska fungera. Vara pedagogiska ledare. Ny rektorsutbildning**

- **Mål i åk 3, 6 och 9 samt nationella prov ger helt nya möjligheter att förverkliga en resultatstyrd skola**
- **900 mnkr i läsa-skriva-räkna satsning för att flera ska nå målen i åk 3**
- **Betyg från åk 6**
- **Skriftliga omdömen varje termin till alla elever**

3. Kursplaner, läroplan, skollag mm

- **Prop om kursplanestruktur, mål mm 2008**
 - samlad läroplan
 - kursplaner med ämnesinnehåll
 - kunskapskrav för godtagbara kunskaper resp för olika betygssteg
 - mål (tydliga och begripliga) i åk 3, 6 och 9
- **Ny skollag**

MNT-satsning

- **Bidrag till projekt**
- **Nationella prov i fysik, kemi och biologi**
-

En reformerad gymnasieskola

- **Lagrådsremiss i febr 2009**
- **Prop i april 2009**
- **Riksdagsbeslut hösten 2009**

- **Beslut om inriktningar, examensmål,
förordning våren 2010 (regeringen)**
- **Beslut om kursplaner och betygskriterier 2010
(skolverket)**

- **Införs ht 2011**

En ny gymnasieskola

- **Fler ungdomar måste få en gymnasieexamen**
- **Yrkesprogram, lärlingsutbildning och högskoleförberedande program**
- **Mer karaktärs- och yrkesämnen**
- **Rätt att läsa in högskolebehörighet på yrkesprogram**
- **Elever bättre förberedda för högskolan (högre behörighetskrav)**

Gymnasieutredningen

- Stärk elevens rätt till en god utbildning
- Förtydliga ansvar, struktur och regelverk
- Öka samverkan mellan skolhuvudmän och avnämare
- Förslagen ska gälla för gymnasieskolan, oavsett huvudman samt för gymnasial vuxenutbildning

Nationella program

- Yrkesprogram leder till anställningsbarhet. Kan genom aktiva val ge grundläggande högskolebehörighet.
- Högskoleförberedande program leder till att eleven blir väl förberedd för högskolestudier.

Yrkesprogram – 14 st

Programmet för

Bygg- och Anläggningsteknik
Djurhållning och Naturbruk
EI- och Energiteknik
Flygteknik
Fordon och Transporter
Handel och Administrativ service
Hantverk
Hotell och Turism
Industriell teknik
Ledarskap och Friskvård
Restaurang och Livsmedel
Sjöfartsteknik
VVS-, Klimat- och Fastighetsteknik
Vård och Omsorg

Högskoleförberedande program – 5 st

Programmet för

Ekonomi

Estetik och Humaniora

Samhällsvetenskap och Media

Naturvetenskap

Teknik

Programstruktur

Gemensamt	Inriktningar	Program-fördjupning	Individuellt val	Exempel på yrkesutgångar
Gymnasie-gemensamma ämnen	Inriktnings-gemensamma karaktärs-ämnen	Fördjupning inom karaktärs-ämnena	200 poäng	Yrken för vilka eleven är anställningsbar på yrkesprogram
Program-gemensamma karaktärs-ämnen	Inriktnings-gemensamma karaktärs-ämnen			Yrken för vilka eleven är anställningsbar på yrkesprogram
Examenssuppgift 100 poäng				

Gymnasiegemensamma ämnen

ingår i alla program men kan variera i omfattning och innehåll

- svenska/svenska som andraspråk
- engelska
- matematik
- historia
- religionskunskap
- samhällskunskap
- naturkunskap
- idrott och hälsa

På programmen för Naturvetenskap resp. Teknik ersätts Naturkunskap av Biologi, Kemi och Fysik

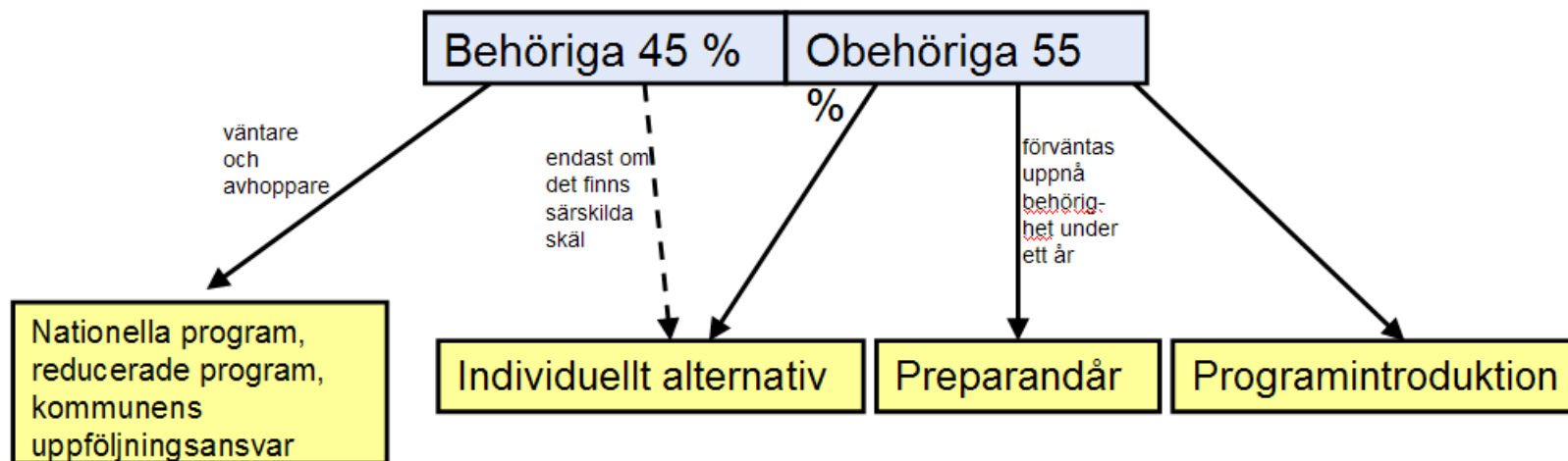
Lärlingsutbildning

- Alternativ väg till yrkesexamen
- Behörighetskrav och urvalsregler som för skolförlagd yrkesutbildning
- Ska omfatta 2500 poäng
- Minst 1250 poäng ska arbetsplatsförläggas
- Samma gymnasiegemensamma ämnen
- Samma krav på examensuppgift

Individuella lösningar

IV i dag

I framtiden

Istället för IV (särskild remissPM)

- **Behöriga får i princip endast gå på nationella program (kräver mer stöd!)**
- **Preparandår**
 - rätt till?
 - grundskola eller gymnasium?
- **Utbildning för de som inte går preparandår**
- **Utbildning för sent anlända invandrarelever**

Behörighet till yrkesprogram

- Eleven ska ha godkänt betyg i minst 8 ämnen inklusive svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska.

Om särskilda skäl finns kan en elev tas in även om han saknar betyg i engelska om han bedöms kunna klara utbildningen på programmet. Eleven ska då garanteras särskilt stöd.

Nya behörighetsregler för yrkesprogram i remiss PM nov 2008

- **Godkänt i minst 8 ämnen**
- **Minst 90 poäng**
- **Godkänt i svenska**
- **Godkänt i matte eller engelska (särskilt stöd till elever som inte är godkända)**

Behörighet till Programmen för Ekonomi, Estetik och Humaniora resp. Samhällsvetenskap och Media

- Eleven ska ha godkänt betyg i minst 12 ämnen inklusive svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska.

Dessutom krävs godkänt betyg i geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap.

Engelskventilen finns även här.

Behörighet för Programmen för Naturvetenskap resp. Teknik

- Eleven ska ha godkänt betyg i minst 12 ämnen inklusive svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska.

Dessutom krävs godkänt betyg i biologi, fysik och kemi.

Engelskventilen finns även här.

Examenskrav

- Betyg på 2500 poäng
- Godkänt på minst 2250 poäng
- Godkänd examensuppgift
- De godkända kurspoängen ska inkludera svenska/ svenska som andraspråk, engelska, matematik och vissa karaktärsämnen

Kommer i särskild ordning

- Fjärde tekniskt år
- Istället för IV
- Lärling?

Lokalt, special, regionalt i gymnasieskolan?

- Tydliga kvalitetskrav.
- ???